

San Marino

Elmentem Riminibe, a végtelen hosszúságúra kiterjedt olasz Siófokra, megfürödtem az Adriában, és ebéd után felültem a kis villamosvonatra, hogy felmenjek San Marinóba. Azt hittem, én leszek az egyetlen őrült, aki ebéd után, ebben a szörnyű hőségben hajlandó ilyen kirándulásra. De tévedtem. A kis vonat éppannyira tele volt, mint minden vonat, amellyel eddig Olaszországban találkoztam. Tömegek mentek fel San Marinóba. Úgy látszik, egyáltalán nem voltam őrült. San Marinóba menni ilyen melegben, rendes és megszokott dolog. Mit is csinálhatna mást az ember? Ebéd után ne mulasszon el felmenni San Marinóba...

San Marino hegyi város. A leginkább hegyi város az összes olasz hegyi város közül, amelyet eddig láttam. Sokkal „hegyesebb”, mint a szörnyű hegy oldalába búvó Gubbio, az ijesztően fekete, középkori, pápaverő Anagni, a nagy asztalra feltett óriás-játékszer, Orvieto. Mindegyiknél magasabban és meredekebben fekszik. A kőszál, amelyen épült, az egyik oldalon függőleges, mintha levágták volna, és a másik oldalán is hegymászóknak való. Az ember nem érti, hogy jutott eszükbe az első telepeseeknek, hogy ide felmásszanak. Ez igazán az a város, ahol, ha az ember megcsúszik, kiesik a városból.

Már a felfelé vezető út is nagyon romantikus. A romagnai síkságról messziről látni a különös, köztársasági hegyet, hármass tarajával, az élére épített három toronnyal. A kis villamosvasút úgy megy fel a hegyre, mint a városligeti barlangvasút, keresztül-kasul lyuggatva-öltve a hegyet, egyszer az egyik oldalon bukkan ki, másszor a másikon, mindig magasabban; és egyre tisztábban látható a kis csodaváros és tetején a három torony.

San Marino

Sono andato a Rimini, la Siófok italiana dalle distese infinite, ho fatto il bagno nell'Adriatico, e dopo pranzo ho preso il piccolo treno che sale a San Marino. Credevo di essere l'unico pazzo in vena di una gita dopo pranzo, in quest'orribile afa. Mi sbagliavo. Il piccolo treno era gremito, come tutti quelli che ho incontrato finora in Italia. Un fiume di gente stava salendo a San Marino. Pare non fossi affatto pazzo. Scalare San Marino con questo caldo è normale e usuale. Cos'altro potrebbe fare la gente? Non si può certo rinunciare a scalare San Marino dopo pranzo...

San Marino è una città di montagna. Tra tutte le città di montagna italiane che ho visto finora, è la più di montagna. È molto più "acuminata" di quell'orribile città nascosta nel fianco della montagna, Gubbio; di quella spaventosamente nera, medievale, città dello "schiaffo" al papa, Anagni; di quel gigantesco giocattolo posto su un grande tavolo, Orvieto. Si staglia più alta ed erta di tutte. Uno dei versanti della cresta su cui sorge scende a strapiombo, come se ne avessero recisa una parte, e anche l'altro versante è per alpinisti esperti. Non si capisce come sia venuto in mente ai primi abitanti di arrampicarsi qui sopra. Questa è davvero la città dove, se si scivola, si cade dalla città.

Anche la strada per salire è molto romantica. Il singolare monte della Repubblica, con le sue tre creste e le tre torri sulle sommità, è visibile di lontano dalla pianura romagnola. La piccola ferrovia elettrica si arrampica sulla montagna come quella nella grotta del Városliget, il parco cittadino di Budapest, forando e ricucendo il monte nella sua interezza. Sbuca una volta da un lato, e la seconda dall'altro, sempre più in alto; e la piccola città-prodigio con le tre torri sulla sommità si vede sempre più chiaramente.

Vége az ember felér, de akkor még távolról sincs fent. A kis vonat kiönti a kirándulókat, akik lelkesen és versenyezve másznak felfelé. Átmennek a városkapun, és megindulnak a városka meredek utcáin. Elérnek a miniatűr piazzára, ahol a miniatűr városháza áll, éppolyan régi és gyönyörű, mint a nagyobb városok Palazzo Communaléi. Mindenfelé kis vendéglők kínálják a kilátást, a zenét és a moscato-bort, San Marino specialitását. Némelyek már itt leülnek és gyönyörködnek a köztársaság hadseregében, amelynek a fele legalábbis itt sétál a városháza előtt. Mások berohannak a postahivatalba és San Marinói bélyeggel ellátott levelezőlapokat ontanak a lefelé menő vasút indulásáig.

De a lelkes többség nekivág a tornyokhoz vezető sziklaútnak. Az út a keskeny hegyélen vezet keresztül, jobbra és balra mélységek fölött. A tornyok szabályos középkori, bár nagyon restaurált vártornyok, fantasztikusan uralkodnak a táj fölött, mint a régi zsarnok-törzsfőnökök, mindegyikük egy Malatesta, egy Scaliger, egy Rovere. De a sastoll jelvény a tornyok tetején, San Marino jelvénye, madárrá szelídíti a tornyokat. A kirándulók boldogan nyüzsögnek a korlát nélküli szabadlépcsőkön fel és alá, és talán, amint a boxmeccsen a hozzá nem értő annak örül, hogy nem ő az, akit ütnek, ők is annak örülnek, magukat tudatlan, hogy nem „akkor” kellett élniük.

A Harmadik Torony

Így érkeztünk el egy kis kapuhoz, amire az volt írva: ÚT A HARMADIK TORONYHOZ. Idáig érve a kirándulók lelkesedése elfogyott, kiizzadtak és visszafordultak, a kilátás és a moscato felé. Én továbbmentem, boldogan, megkönnyebbülve, egyedül. A harmadik torony az enyém volt.

A harmadik torony külön áll, a hegy egyik sarkán, mindkét oldalon meredek, megközelíthetetlen sziklán, a város nem ér idáig, és az ember, amíg a gerincen végigmegy, szédül a magasban. Itt, a szabad ormon, erős, hűvös szél fúj, még ebben a hőségben is; úgy képzelem, itt mindig szél lehet.

Finalmente si arriva su, ma la cima è tutt'altro che prossima. Il treno si svuota dai turisti, che si inerpicano sfidandosi con allegria. Attraversano la porta della città e si incamminano per le sue vie scoscese. Arrivano alla piazza in miniatura dove si trova il municipio in miniatura, antico e splendido come i "Palazzi Comunali" delle più grandi città. Tutte le piccole locande offrono panorama, musica e moscato, le specialità di San Marino. Già qui qualcuno si siede e ammira l'esercito della Repubblica, di cui almeno la metà passeggia davanti al municipio. Altri si fiondano all'ufficio postale e imbucano lettere provviste di francobolli sammarinesi fino alla partenza del treno di ritorno.

Ma l'entusiasta maggioranza si avvia invece verso la funicolare che porta alle torri. Il sentiero conduce attraverso la cresta del monte, a destra e a sinistra sopra i dirupi. Le torri sono tipicamente medievali, anche se pesantemente ristrutturata, e dominano il paesaggio come antichi principi dispotici, tutti un Malatesta, uno Scaligero, un Rovere. Ma la penna d'aquila, simbolo di San Marino, a pinnacolo delle torri, le addolcisce, trasformandole in uccellini. I turisti brulicano allegramente su e giù per le scale senza ringhiere, e forse, come l'incapace nel pugilato è lieto di non essere lui quello malmenato, anche loro, senza pensarci, sono lieti di non aver dovuto vivere in "quel" tempo.

Trad. di Alessia Mio

La terza torre

Così siamo arrivati ad una piccola porta sulla quale c'era scritto: SENTIERO PER LA TERZA TORRE. Arrivati fin qui, l'entusiasmo dei turisti si era esaurito, erano sudati e volevano tornare al panorama e al moscato. Io proseguivo, allegro, sollevato, solo. La terza torre era mia.

La terza torre si staglia isolata su un angolo del monte, entrambi i versanti sono scoscesi, dirupi inavvicinabili; la città non arriva fin qui, a chi ne percorre la dorsale vengono le vertigini. Qui, sulla cima nuda, soffiava un vento forte e fresco, anche in questa canicola; immagino che qui ci sia sempre vento.